

Asia: VN/14348/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) ymmärtää tarpeen terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamiselle. Julkisen talouden sopeuttaminen on välttämätöntä, koska valtion velkaantumisvauhti on huolestuttavan nopeaa. Valtion vuosittaiset korkomenot ovat nousseet muutamassa vuodessa moninkertaisiksi ja tulevat olemaan tänä vuonna jo yli 3 miljardia euroa. Valtion talouden alijäämä on ensi vuonna valtiovarainministeriön budjettiennusteen mukaisesti 12,2 miljardia euroa eli lähes puolet hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksesta.

Terveyspalveluiden tuotantokustannukset ovat nousseet nopeasti viime vuosina muun muassa henkilöstömenojen kasvusta johtuen. Vaikka esitetyt asiakasmaksujen korotukset ovat prosentuaalisesti melko suuria, eivät ne euromääräisesti ole suhteettoman suuria, eivätkä siten rasita kohtuuttomasti ainakaan vähän terveyspalveluita tarvitsevia.

LPY muistuttaa, että suomalaiset käyvät lääkärissä keskimäärin 4 kertaa vuodessa ja kyseiset asiakasmaksut kattavat vain murto-osan käytettyjen palveluiden kustannuksista: perusterveydenhuollossa asiakasmaksut kattavat alle 10 prosenttia ja erikoissairaanhoidossa alle 5 prosenttia kyseisten palveluiden tuottamisesta hyvinvointialueille aiheutuneista kustannuksista.

Yhdistys tiedostaa haasteen, joka liittyy monisairaiden, kroonikkopotilaiden ja pienituloisten asiakasmaksuihin. Heille jo nykyisistä asiakasmaksuista suoriutuminen aiheuttaa ongelmia. Tähän haasteeseen on löydettävissä ja löydettävä ratkaisuja. Lausuntoaineistoon sisältyvässä muistiossa kannustetaan hyvinvointialueita vapauttamaan pienituloisimmat terveydenhuollon asiakasmaksuista. Myös asiakasmaksujen vuosittaisen maksukaton jakaminen esimerkiksi vuosineljänneksiin, helpottaisi terveyspalveluja paljon ja säännöllisesti tarvitsevien tilannetta.

Muitakin ratkaisuja kyseiseen haasteeseen on löydettävissä, esimerkiksi määräaikainen "vapaakortti" eli vapautus tai merkittävä alennus asiakasmaksuista merkittynä Kela-korttiin.

Saavutetaanko esitetyillä asiakasmaksujen korotuksilla arvioitu 150 miljoonan euron säästötavoite jää nähtäväksi - oli lopputulema sitten kokonaisvaikutuksiltaan jotakin 100 ja 200 miljoonan euron väliltä, on kyse merkittävästä rahamäärästä.

LPY esittää, että hyvinvointialueet laskevat tuottamiensa terveystalveluiden yksikkökustannukset / todelliset tuotantokustannushinnat ja julkaisevat ne verkossa, esim. keskimääräinen yleislääkärin 20 minuutin vastaanoton bruttokustannukset. Tällöin kansalaisille muodostuisi parempi "hintamielikuva" terveystalveluista ja käsitys siitä, kuinka terveystalveluiden käyttöä tuetaan verorahoituksella. Avoimuus ja nykyistä parempi kustannustietoisuus synnyttäisi terveyttä kilpailua julkisen sektorin sisällä. Tämä kannustaisi eri toimintayksiköitä etsimään keinoja tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen. Se mahdollistaisi myös hyvin toimivien ja kustannustehokkaiden yksiköiden palkitsemissen ja sitä kautta motivoisi niitä entistä parempiin suorituksiin.

LPY muistuttaa, että sote-uudistuksen keskeisiä ja laajasti kannatettuja tavoitteita hoidon saatavuuden parantamisesta, eriarvoisuuden vähentämisestä ja kustannusten kasvuvauhdin taittamisesta ei saavuteta, ellei koko palvelujärjestelmän tuottavuutta onnistuta parantamaan merkittävästi.

Mitä paremmin sote-uudistuksen myötä pystytään parantamaan koko palvelujärjestelmän tuottavuutta, sitä pienemmäksi muodostuvat asiakasmaksujen korotuspaineet tulevaisuudessa.

Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.

Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutuloista. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltyinä:

- Lääkärinlausunnot ajokorttia varten
- Lääkärinlausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).

Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan

korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.

-

Partanen Ismo
Lääkäripalveluyritykset ry